

BESZÁMOLÓ A M. KIR. FÖLDTANI INTÉZET VITAÜLÉSEINEK MUNKÁLATAIRÓL.*

3. SZAKÜLÉS.

1940. március 8-án d. u. 5 óraker.

T á r g y s o r o z a t:

Az 1940. február hó 23.-án tartott szakülés vitájának folytatása a dinamikus talajrendszer típusai és mezőgazdasági gyakorlati kérdései felett.

Jelen voltak: Babarczy József, Buday György, Csiky János, di Gleria János, Endrédy Endre, Eszes Irma, Gedeon Tihamér, Haberl Viktor, Hampel Ferenc, Han Ferenc, Hegedüs Gyula, Jugovics Lajos, Mados László, Majzon László, ifj. Noszky Jenő, Pinkert Zsigmond, Ráth Árpád, Scherf Emil, Sikl Károly, Sümeghy József, Szebényi Lajos, Teöreök László, Valkovszky Elek, Witkovszky Endre, Zucker Ferenc.

Elnöklő Kreybig Lajos gazdasági főtanácsos, Lóczy Lajos egyetemi ny. r. tanár, igazgatónak, aki hivatalos teendői miatt ez alkalommal az ülésen nem vehet részt, üdvözetét tolmácsolja, megbízásából az ülést megnyitja.

KREYBIG LAJOS:

Mielőtt a múlt hó 23.-án tartott szakülés vitájának folytatására reátérnénk, méltóztassanak megengedni, hogy rendkívül értékes anyagára támaszkodva egy javaslatot tegyek, melyet alkalmasnak látok arra, hogy a további tárgyalásainkat leegyszerűsítve nagyon sok esetben nagyon is indokolt nézeteltéréseknek és olyan vitáknak elejét vegyük, melyekben egyöntetű felfogás kialakulása közmegelegedésre szerény nézetem szerint alig várható.

* A m. kir. Földtani Intézet 1940. Évi jelentésének Függeléke.

Célunk röviden összefoglalva az, hogy a 'S i g m o n d-féle talajrendszertant az eddig rendelkezésünkre álló adatok és tapasztalatok figyelembe vételével oly formába hozzuk, amely úgy a tudományos, mint a gyakorlati kívánalmaknak és követelményeknek a lehető ellentmondások legmesszebbmenő kizárásával megfelel.

Ha már most az ezirányban eddig 'S i g m o n d, M a d o s, C s i k y és mások írásban is megjelent közleményeit, B a b a r c z y n a k itt elhangzott előadását és elmúlt szakülésünk vitaanyagát tekintjük, úgy szerintem meg kell állapítanunk, hogy a 'S i g m o n d talajrendszerével szemben eddig felmerült nézeteltérések majdnem egész terjedelmükben a talajoknak a 'S i g m o n d szerint történt osztályozásának V. „altípus“-a körül mozogtak.

'S i g m o n d „fő- és alcsoportok“ szerinti osztályozása ellen semmi kifogás nem emelhető. A III. Talajnem osztályozáshoz csak az a megjegyzésem volna, hogy ebben a 'S i g m o n d által felvetteken kívül még a Magnézium- és esetleg Kálitalajnemeket is felvegyük. Igaz, hogy a Kálitalajnemekből eddig a természetben csak mintegy műúton keletkezettek találtunk. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy valahol természetes úton keletkezett Kálitalajnemeket ne leljenek.

Kívánatosnak tartanám azonban, hogy a IV. „főtípus“ osztályba sorolandó talajokat kiterjesszük. Erre vonatkozólag a vita további folyamán mindenütt a maga helyén fogom javaslatomat előadni.

A legtöbb és komolyan indokolt vitára ad azonban alkalmat, amint már említettem az V. „altípus“ osztály, miért is C s i k y-vel egyetértve, aki erre már régebben reámutatott, a következőkben mondottak alapján azt javasolnám, hogy az általános talajrendszertanból ezt az V. „altípusosztályt“ hagyjuk egyáltalán el és helyette fektessünk nagyobb súlyt 'S i g m o n d VI., VII. és VIII. osztályaira, melyekben a következőkre kell különösen figyelemmel lennünk:

A) A 'S i g m o n d szerinti VI. „Helyi változatok osztálya“ helyett az V. *Helyi változatok és talajadottságok osztályát helyezném*, melyben a következőknek kellene szerepelni:

1. A domborzati viszonyok.
2. A helyi éghajlati viszonyok.
3. Hidrográfiai viszonyok.
4. Geológiai és ásványtani eredet.
5. Talajadottságok és pedig: a talajszelvény kialakulása, rétegződése, rétegek vastagsága, színe, morfológiai strukturája.

B) A 'S i g m o n d szerinti VII. „A helyi talajtípusok fizikai osztályozása“ helyett a VI. osztályt „*A talajszelvényt felépítő rétegek fizikai tulajdonságai*“-t helyezném, melyben a következőknek kellene szerepelni:

1. A rétegek települési adottságai. (Porustérfogat, aggregatanalízis, elektrokinetikus potenciális, kapilláris viszonyok.)
2. A mechanikai összetétel vízben és diszpergálás után iszapolva.
3. Zsugorodás.
4. Vízgazdálkodási anyagi tulajdonságok. (Hy, holtvíz tartalom, vízvezetőképesség, hasznosítható vízraktározóképesség és a természetes települési viszonyok közötti vízvezetőképesség.)

C) A 'S i g m o n d szerinti VIII. „Növényfiziológiai osztályozás“ helyett a VII. osztályt „*A talajszelvényt felépítő rétegek kémiai tulajdonságai*“-t helyezném, melyben a következőknek kellene szerepelni:

1. pH értékek vízben és KCl-ben mérve.
 2. Telítettség.
 3. Szénsavas ménytartalom.
 4. Kicserélhető bázisok.
 5. Oldható sótartalom és annak minősége, esetleg szódatartalom.
- Végül

D) alatt VIII. osztályként „*A hűmusz és táplálóanyagviszonyokat*“-t venném, melyben a következőknek kellene szerepelni:

1. A hűmusz mennyisége és minősége.
2. Az összes nitrogén, foszforsav és kálitartalom.
3. Az oldható foszforsav, káli és esetleg nitrogéntartalom.

Azt hiszem, nem szükséges arra nézve bővebb magyarázatokat adnom, hogy ha mi az A., B., C. és D. pontok alatt felsorolt tulajdonságokat és adottságokat a célnak megfelelő mértékben megadjuk, eleget tettünk úgy a tudomány, mint a gyakorlat követelményeinek. Egészen természetes, hogy az említett pontok alatt felsorolt számos tulajdonság közül mindig csak azokat határozzuk meg, amelyekre a cél érdekében szükségünk van. Így pl. az átnézetes célok érdekében a Földtani Intézet által végzett munka keretében a szűkebb értelemben vett termelési gyakorlat követelményeinek nem tehetünk eleget, mert ezt a térkép léptéke sem engedi meg, viszont pl. az öntözés talajtani vonatkozásainak tanulmányozása céljából végzett vizsgálatainknál a fizikai sajátosságokat a lehető legrészletesebben kutatjuk.

Az elmondottakból az, aki valaha is foglalkozott talajvizsgálati eredményeknek a gyakorlatba való átültetésével, láthatja, hogy az A., B., C. és D. alatt felsorolt talajsajátságok azok, amelyek az „altípus“ meghatározását sokszor bizonytalanná teszik és egyúttal az „altípus“ gyakorlati értékelésében és elnevezésében nehezen eldönthető vitákra adnak alkalmat.

Hangsúlyoznom kell azonban természetesen, hogy az A., B., C. és D. pontokban felsorolt sajátságok között bizonyos korrelációk állnak fent úgy, hogy a talajoknak a talajnem, főtípus és az említett pontokban felsorolt sajátságaik szerint való osztályozása nem olyan lehetetlen feladat, mint azt első pillanatra vélnénk.

Végül méltóztassanak megengedni, hogy annak a véleményemnek adjak kifejezést, miszerint a fenti osztályozási kérdésnek megvitatása első feladatunk volna, mert nézetem szerint ez alapon tárgyalva a kérdéseket, a vita feltétlenül termékenyebb lesz és nem fogunk időt vesztegetni olyan kérdésekre, amelyekről a vita folyamán kiderülne, hogy nem vezetnek a kívánt célhoz.

Reá kell még mutatnom, hogy a m. kir. Földtani Intézet átnézetes talajismereti térképezési módja tulajdonképpen teljesen megfelel a 'Sigm on d-féle osztályozási módnak, amit eddig talán némelyek nem vettek eléggé figyelembe, mert hiszen, amit mi a térképeken kimutatunk, a 'Sigm on d-féle talajrendszernek VI., VII. és VIII. osztályában felsorolt tulajdonságokat ismerteti. Elkerülhetetlenül szükségesnek tartom azonban, hogy a térképeken a talajnemet és főtípust is feltüntessük, aminek tudvalévóleg úgy felelünk meg, hogy ezeket a vonatkozó római számokkal jelöljük. Aki tehát tudja, hogy pl. a X. szám a H talajnemet, a II. pedig a nedves és vizenyős réteg talajait érzékíti, az az egyéb jelzésekből könnyen megfelelő képet alkothat magának anélkül, hogy tévedésekbe esne. De a számozástól el is tekintve, a talajnemet már a színezésből is pontosan látjuk.

HOZZÁSZÓLÁSOK:

Csiky János: Örömmel üdvözli Kreybig javaslatát, Mikor mint a Mezőgazdasági Kamara talajtani osztályának vezetője foglalkozott az altípusokkal, látta, hogy ezek gyakorlatilag nem igen használhatók. Nem akarja 'Sigm on d beosztását bíráltni, de az altípusok definíciója még nem elég tökéletes ahhoz, hogy gyakorlati talajmegkülönböztetésre alkalmazhassuk őket.

Di Gleria János: Azt ajánlja, hogy a húmuszt és táplálóanyagtartalmat a kémiai sajátságok csoportjához csatoljuk. Úgy látja, hogy az altípusokat adatok híján nem lehet definiálni. Átmenetileg Kreybig felfogása a leghelyesebb, mert a fő-típusokat már elég szabatosan tudjuk körvonalazni.